

DANMARK HAR DEN 12. HØJESTE ØKONOMISKE FRIHED UD AF 178 LANDE

På den amerikanske tænketank Heritage Foundations 2016 Index of Economic Freedom ligger Danmark nr. 12 ud af 178 lande med en score på 75,3 ud af 100. Det betyder, at Danmark er blandt de 7 pct. mest økonomisk frie lande i verden. USA ligger kun en placering bedre end Danmark som nr. 11, mens andre store landes rangeringer er Storbritannien (10), Tyskland (17), Japan (22), Mexico (62), Frankrig (75), Italien (86), Indonesien (99), Brasilien (122), Indien (123), Kina (144) og Rusland (153). Hong Kong, Singapore og New Zealand topper ranglisten, mens de tre lande, der klarer sig dårligst, er Venezuela, Cuba og Nordkorea som nr. 176-178.

Når Danmark har så høj en økonomisk frihed, skyldes det bl.a. et fleksibelt arbejdsmarked, høj retssikkerhed, god håndhævelse af den private ejendomsret og fravær af korruption. Faktisk ligger Danmark nr. 1 på underindeksene for Fravær af Korruption og Privat Ejendomsret. Danmark opnår også gode placeringer inden for reguleringer og åbne markeder, hvor det bl.a. bliver til en 2. plads på Erhvervsfrihed, en 6. plads på Arbejdsmarkedsfrihed, en 2. plads på Investeringsfrihed og en 3. plads på Finansiell Frihed.

Når Danmark ikke ligger endnu højere på listen, skyldes det primært, at den store offentlige sektor og det høje skatteniveau trækker ned for Danmark. Danmark ligger helt i bunden på de to underindeks for Offentlige Udgifter (nr. 172 ud af 182 lande) og Beskatningsniveau (nr. 180 ud af 181 lande - hvor nr. 181 er Nordkorea). Danmark er det europæiske land med den 5. højeste økonomiske frihed og det nordiske land, der har den højeste økonomiske frihed. Hvis man indførte et schweizisk skattesystem og offentligt udgiftstryk i Danmark, ville det resultere i en samlet 3. plads på ranglisten. Betragter man alle lande i indekset, er der en klar tendens til, at de mest økonomisk frie lande også er blandt de mest velstående. Heritage Foundation finder, at de mest frie lande har et gennemsnitligt BNP pr. indbygger på 55.600 dollars, mens de mindst frie lande har et gennemsnitligt BNP pr. indbygger på 9.000 dollars.

Den årlige opgørelse af Economic Freedom fra den amerikanske tænketank Heritage Foundation viser, at danskerne er blandt de mest økonomisk frie i verden. Danmark indtager i 2016-indekset pladsen som nr. 12 ud af 178 lande med en score på 75,3 ud af 100. Der er et stykke op til Hong Kong og Singapore, der ligger nr. 1 og 2 med scorer på hhv. 88,6 og 87,8, men i forhold til resten af verdens lande klarer Danmark sig pænt. USA ligger kun en placering bedre end Danmark som nr. 11, mens andre store landes rangeringer er Storbritannien (10), Tyskland (17), Japan (22), Mexico (62), Frankrig (75), Italien (86), Indonesien (99), Brasilien (122), Indien (123), Kina (144) og Rusland (153). De tre lande, der klarer sig dårligst på ranglisten, er Venezuela, Cuba og Nordkorea som nr. 176-178.

Det er en udbredt opfattelse, at den økonomiske frihed er lav i Danmark på grund af det høje skattetryk og de høje offentlige udgifter. Sådan forholder det sig dog ikke i Heritage Foundations opgørelse af økonomisk frihed. Her er Danmark med en 12. plads blandt de 7 pct. mest økonomisk frie lande i verden. Den høje grad af økonomisk frihed er en væsentlig forklaring på, at Danmark kommer højt op på diverse indeks over

Tabel 1. Top 20 på Heritage Foundations 2016 Index of Economic Freedom

	score
1 Hong Kong SAR	88,6
2 Singapore	87,8
3 New Zealand	81,6
4 Switzerland	81,0
5 Australia	80,3
6 Canada	78,0
7 Chile	77,7
8 Ireland	77,3
9 Estonia	77,2
10 United Kingdom	76,4
11 United States	75,4
12 Denmark	75,3
13 Lithuania	75,2
14 Taiwan	74,7
15 Mauritius	74,7
16 Netherlands	74,6
17 Germany	74,4
18 Bahrain	74,3
19 Luxembourg	73,9
20 Iceland	73,3

Kilde: Heritage Foundation

erhvervsvenlighed. Det er også med til at forklare, hvorfor Danmark er et velstående land.

Heritage Foundations Index of Economic Freedom måler grundlæggende, hvor frit borgere og virksomheder kan agere økonomisk. Indekset er opdelt i fire søjler af økonomisk frihed: 1) Retssikkerhed, 2) Størrelsen af den Offentlige Sektor, 3) Reguleringer og 4) Åbne Markeder, der hver er opdelt i to eller tre underindeks.

Boks 1. Søjler og underindeks på Heritage Foundations Index of Economic Freedom	
Retssikkerhed	Størrelsen af den Offentlige Sektor
– Privat Ejendomsret	– Beskatningsniveau
– Fravær af Korruption	– Offentlige Udgifter
Reguleringer	Åbne Markeder
– Erhvervsfrihed	– Handelsfrihed
– Arbejdsmarkedsfrihed	– Investeringsfrihed
– Monetær Frihed	– Finansiell Frihed

Privat ejendomsret, fravær af korruption og begrænset regulering trækker DK op

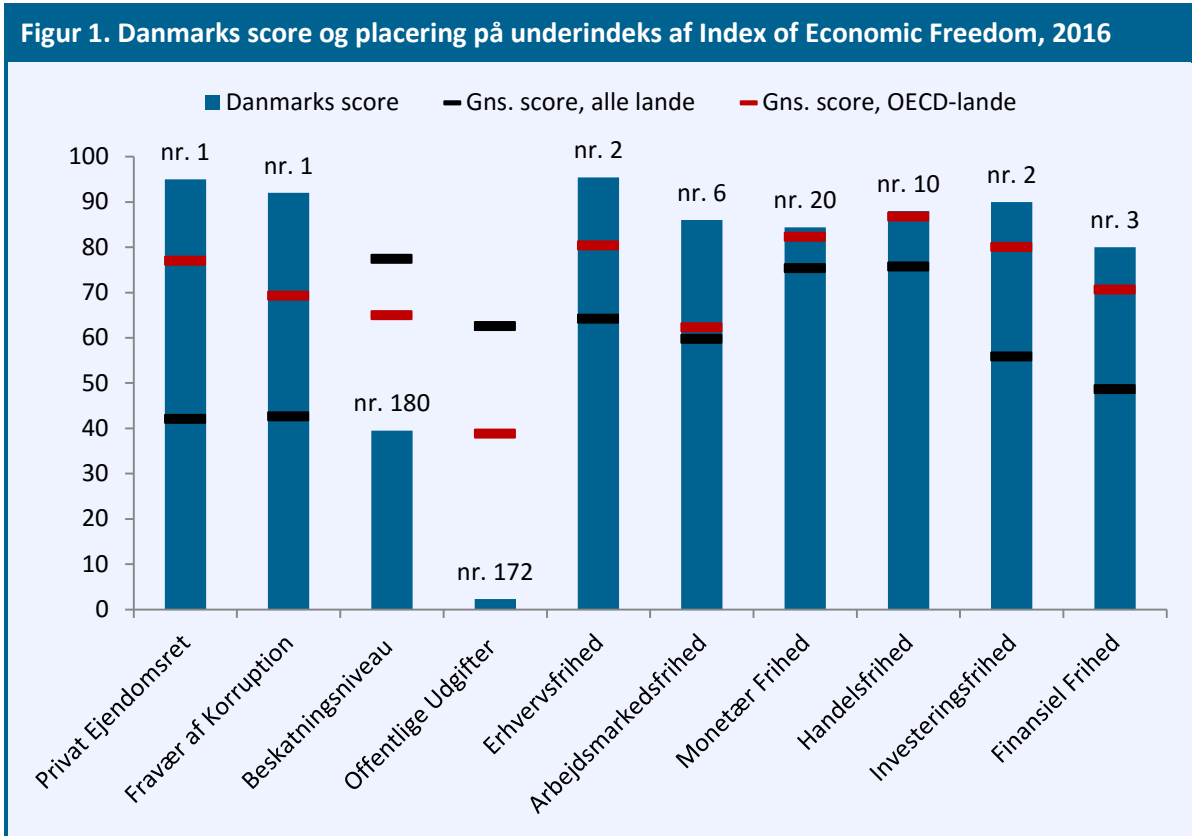
Når Danmark har så høj en økonomisk frihed, skyldes det bl.a. en høj retssikkerhed, god håndhævelse af den private ejendomsret og fravær af korruption. Faktisk ligger Danmark nr. 1 på underindeksene for Fravær af Korruption og Privat Ejendomsret. Disse to variable er meget vigtige for investorer. Det er vigtigt, at man som investor ikke skal frygte for nationaliseringer, og det er også vigtigt, at konkurrenter ikke kan udkonkurrere en effektiv virksomhed gennem korruption.

Ser man på reguleringer, ligger Danmark også godt. På underindekset for Erhvervsfrihed, der udtrykker, hvor hæmmende offentlig regulering er for at drive virksomhed i landet, ligger Danmark således nr. 2. Det kan virke overraskende, da der bestemt er regulering i Danmark, der er u hensigtsmæssigt begrænsende for virksomheder, men ifølge Heritage Foundation er det små problemer sammenlignet med mængden af regulering i de fleste andre lande. Det bliver til en 6. plads på Arbejdsmarkedsfrihed, der udtrykker, hvor meget staten blander sig i arbejdsmarkedet. Bl.a. er der ikke i Danmark en statsligt fastsat mindsteløn, ligesom det er relativt nemt at afskedige medarbejdere. I forhold til åbne markeder er Danmark igen med i toppen med placeringer som nr. 2 på Investeringsfrihed og nr. 3 på Finansiell Frihed. Vedrørende Handelsfrihed ligger Danmark nr. 10.

Tabel 2. Top 20 på Heritage Foundations indeks for Fravær af Korruption

	score
1 Danmark	92
2 New Zealand	91
3 Finland	89
4 Sweden	87
5 Norway	86
5 Switzerland	86
7 Singapore	84
8 Netherlands	83
9 Luxembourg	82
10 Canada	81
11 Australia	80
12 Germany	79
12 Iceland	79
14 United Kingdom	78
15 Belgium	76
15 Japan	76
17 Barbados	74
17 Hong Kong	74
17 Ireland	74
17 United States	74

Kilde: Heritage Foundation

Kilde: Heritage Foundation samt egne beregninger

Skattetryk trækker ned - kun én placering bedre end Nordkorea

Når Danmark ikke ligger endnu højere på listen, skyldes det primært, at den store offentlige sektor og det høje skattniveau trækker ned for Danmark. Danmark ligger helt i bunden på de to underindeks for Offentlige Udgifter (nr. 172 ud af 182 lande) og Beskatningsniveau (nr. 180 ud af 181 lande). Offentlige Udgifter måles ud fra udgiftstrykket som andel af BNP, og her ligger Danmark med 57 pct. af BNP. Det er højt og ikke så langt fra Cubas niveau, hvor udgiftstrykket ligger på knap 65 pct. af BNP. Ser man på Beskatningsniveau, som måles ud fra selskabsskat, marginalskat på arbejde og skattetryk, kommer Danmark ind på en placering som nr. 180 ud af 181 lande. Kun Nordkorea klarer sig dårligere.

Tabel 3. Bund 20 på Heritage Foundations indeks for Beskatningsniveau

	score
162 Germany	61,5
163 Solomon Islands	61,4
164 Luxembourg	61,1
165 Zimbabwe	60,8
166 Israel	60,6
167 Portugal	60,5
168 Lesotho	59,1
169 Slovenia	58,6
170 Spain	58,3
171 Italy	55,8
172 Norway	53,2
173 Netherlands	52,7
174 Cuba	52,1
175 Austria	50,7
176 France	47,7
177 Chad	46
178 Sweden	44,4
179 Belgium	44,2
180 Denmark	39,5
181 Korea, North	0

Kilde: Heritage Foundation

De sydeuropæiske lande har problemer med økonomisk frihed
 Sammenligner man med de 34 OECD-lande, finder man, at Danmark i 2016 har den 10. højeste score. Overordnet ligger OECD-landene i den høje ende af ranglisten, men det bemærkes, at en række sydeuropæiske lande som Grækenland (nr. 138), Italien (nr. 86), Frankrig (nr. 75) og Portugal (nr. 64) klarer sig forholdsvis dårligt. Disse lande har alle betydelige økonomiske udfordringer, og bl.a. på arbejdsmarkedet har de problemer på grund af deres reguleringer. F.eks. er der store hindringer og omkostninger forbundet med afskedigelse af medarbejdere. Det betyder, at virksomheder kan være tilbageholdne med at tage unge medarbejdere ind (da det er dyrt at afskedige dem igen). Det ses da også af Heritages indeks, at disse lande ligger dårligt på underindekset for Arbejdsmarkedsfrihed. Italien ligger nr. 123 og Grækenland nr. 136, mens Frankrig og Portugal deler pladsen som nr. 160.

Generelt klarer Danmark sig godt i sammenligning med andre europæiske lande på økonomisk frihed. Danmark er således det europæiske land med den 5. højeste økonomiske frihed ifølge Heritage Foundations 2016 indeks, kun overgået af Schweiz (nr. 4), Irland (nr. 8), Estland (nr. 9) og Storbritannien (nr. 10).

DK nr. 3 med schweizisk skattetryk og udgiftstryk

Hvis man beholdt de underindeks, hvor Danmark klarer sig godt, men indførte et schweizisk skattesystem og offentligt udgiftstryk i Danmark, ville det resultere i en samlet score på 84,8. En økonomisk frihed, der ville svare til en samlet 3. plads på ranglisten og være højere end scoren for noget OECD-land. For at opnå et schweizisk skattetryk på 27 pct. af BNP i stedet for de knap 49 pct. i Danmark, ville der skulle gennemføres skattelettelser for ca. 440 mia. kr.

DK klarer sig bedst i Norden

Danmark er det nordiske land, der har den højeste økonomiske frihed, idet Island ligger nr. 20, Finland nr. 24, Sverige nr. 26 og Norge nr. 32. Selv om de nordiske lande ofte omtales som at have samme samfundsmodel, er der væsentlige forskelle mellem, hvordan landene klarer sig på de forskellige underindeks af økonomisk frihed. Hvis man indrettede et land, således at det fik den højeste nordiske score inden for hvert underindeks, ville man således få en nordisk "best practice"-score på 82,9. Det ville svare til en samlet 3. plads på ranglisten og være højere end scoren for noget OECD-land.

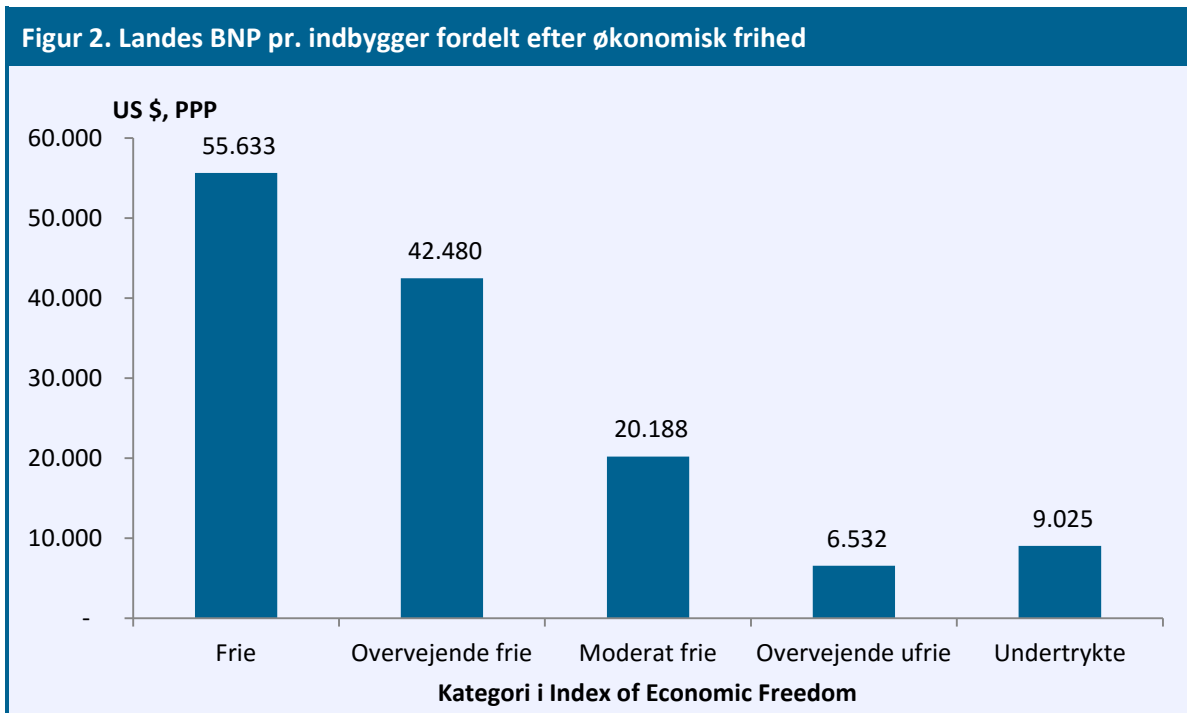
Tabel 4. OECD-landes placering på Heritage Foundations 2016 Index of Economic Freedom

	<i>score</i>
3 New Zealand	81,6
4 Switzerland	81,0
5 Australia	80,3
6 Canada	78,0
7 Chile	77,7
8 Ireland	77,3
9 Estonia	77,2
10 United Kingdom	76,4
11 United States	75,4
12 Denmark	75,3
16 Netherlands	74,6
17 Germany	74,4
19 Luxembourg	73,9
20 Iceland	73,3
21 Czech Republic	73,2
22 Japan	73,1
24 Finland	72,6
26 Sweden	72,0
27 Korea, South	71,7
28 Austria	71,7
32 Norway	70,8
35 Israel	70,7
39 Poland	69,3
43 Spain	68,5
44 Belgium	68,4
56 Slovak Republic	66,6
58 Hungary	66,0
62 Mexico	65,2
64 Portugal	65,1
75 France	62,3
79 Turkey	62,1
86 Italy	61,2
90 Slovenia	60,6
138 Greece	53,2

Kilde: Heritage Foundation

Lande med høj økonomisk frihed har høj velstand

Betragter man alle lande i indekset, er der en klar tendens til, at de mest økonomisk frie lande også er blandt de mest velstående. Heritage Foundation har sammenlignet graden af økonomisk frihed i forskellige lande med deres købekraftskorrigerede BNP pr. indbygger og finder, at de mest frie lande (der har en samlet score på 80 eller derover) har et gennemsnitligt BNP pr. indbygger på 55.600 dollars, mens de mindst frie lande (med en samlet score under 50) har et gennemsnitligt BNP pr. indbygger på 9.000 dollars, jf. Figur 2.

Anm.: Kategorierne er fordelt efter samlet score på Index of Economic Freedom. Frie: 80-100, Overvejende frie: 70-79,9, Moderat frie: 60-69,9, Overvejende ufrie: 50-59,9, Undertrykte: 0-49,9

Kilde: Heritage Foundation

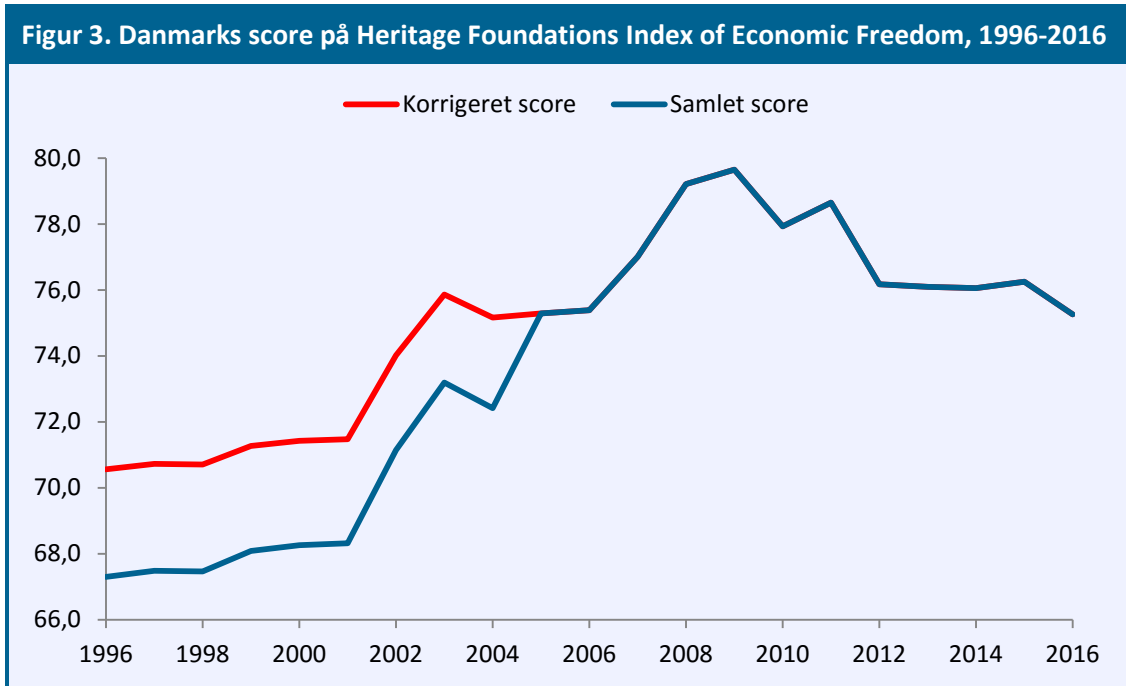
DKs økonomiske frihed er faldet siden 2009, men højere end i 1996

Den højeste score, som Danmark har haft på indekset, var 79,6 i 2009¹, hvilket var det 8. højeste det år. Siden 2009 er Danmarks score faldet med 4,3 til 75,3 i 2016, svarende til en 12. plads. Faldet skyldes især fald på underindeksene for Offentlige Udgifter (da de offentlige udgifter i Danmark som andel af BNP er steget fra 49,6 pct. i 2007 til 56,0 pct. i 2014 iflg. OECD), Arbejdsmarkedsfrihed og Finansiell Frihed.

Heritage Foundation har beregnet Danmarks økonomiske frihed siden 1996, hvor Danmark lå nr. 30 ud af 141 lande med en score på 67,3. Det skal dog bemærkes, at det daværende indeks ikke er konsistent med det nuværende indeks, da underindekset for Arbejdsmarkedsfrihed først er blevet tilføjet fra 2005. Da Danmark scorede meget højt på dette underindeks i 2005 (99,9 ud af 100), betød det, at Danmarks samlede score steg med næsten 3 point fra 2004 til 2005. Da denne udvikling ikke afspejler faktiske ændringer i den økonomiske frihed, har CEPOS beregnet en korrigeret score og placering for perioden 1996-2004, hvor alle lande sættes til at have samme score på underindekset for Arbejdsmarkedsfrihed som i 2005. Med denne korrektion bliver Danmarks score i 1996 70,6, svarende til en 18. plads. Se Figur 3 og 4.

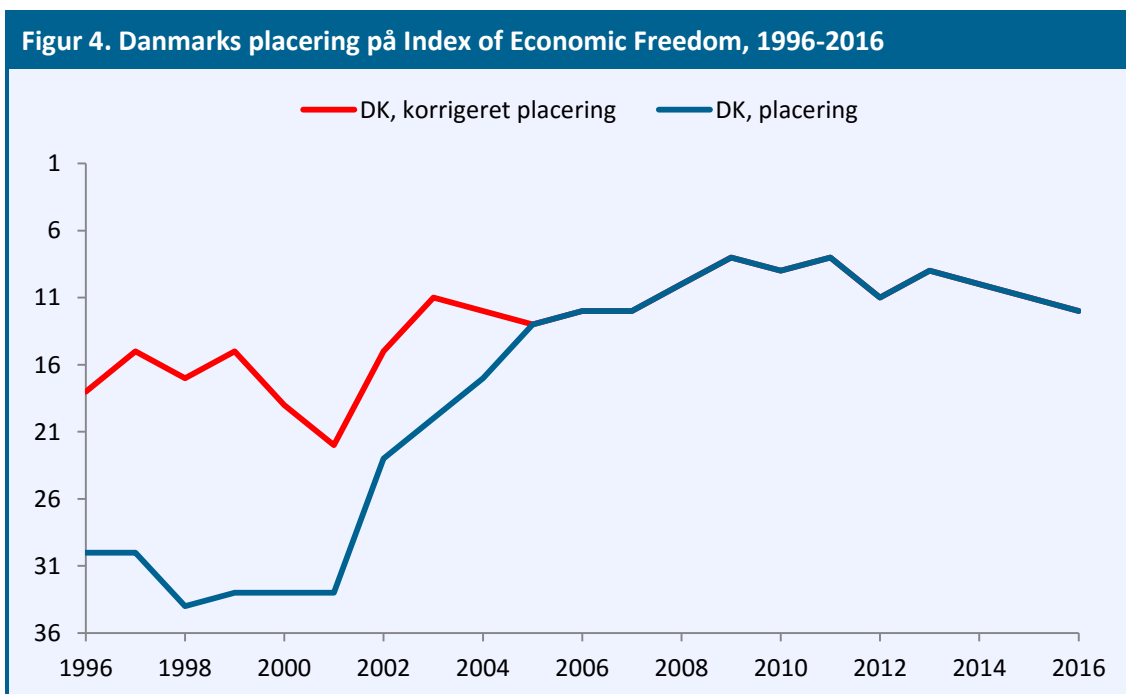
¹ Bemærk, at data for et indeks typisk er to år ældre end indeksets udgivelsesår, så 2009-indekset er primært baseret på data for 2007.

Selv efter korrektionen har Danmark således oplevet en stigning i score på 4,7 point fra 1996 til 2016. Denne stigning skyldes forbedringer på underindeksene for Investeringsfrihed, Erhvervsfrihed, Handelsfrihed, Finansiell Frihed og Beskatningsniveau.

Anm.: Korrigeret for at der ikke er data for Arbejdsmarkedsfrihed før 2005 ved at lade alle lande have samme score for Arbejdsmarkedsfrihed i perioden 1996-2004 som i 2005.

Kilde: Heritage Foundation samt egne beregninger

Anm.: Korrigeret for at der ikke er data for Arbejdsmarkedsfrihed før 2005 ved at lade alle lande have samme score for Arbejdsmarkedsfrihed i perioden 1996-2004 som i 2005. Antallet af lande stiger fra 141 i 1996 til 178 i 2016.

Kilde: Heritage Foundation samt egne beregninger

Boks 2. Underindeks af Index of Economic Freedom

Heritage Foundations Index of Economic Freedom er opdelt i fire søjler af økonomisk frihed: 1) Retssikkerhed, 2) Størrelsen af den Offentlige Sektor, 3) Reguleringer og 4) Åbne Markeder, der hver er opdelt i to eller tre underindeks. I alt er der ti underindeks. Den samlede score er beregnet som gennemsnittet af scoren på de ti underindeks.

Retssikkerhed:

Privat Ejendomsret: Udtrykker, hvor beskyttet den private ejendomsret er i et land. Dels hvor godt ejendomsretten formelt er beskyttet i lovgivningen, dels hvor godt staten håndhæver lovgivningen.

Fravær af Korruption: Udtrykker, hvor korrupt statsmagten er. Primært baseret på Transparency Internationals Corruption Perceptions Index.

Størrelsen af den Offentlige Sektor:

Beskatningsniveau: Udtrykker, hvor hårdt beskattet et lands indbyggere er baseret på en ligelig vægtning af tre komponenter: Topmarginalskatten for personindkomst, topmarginalskatten for virksomheder og skattetrykket som andel af BNP.

Offentlige Udgifter: Udtrykker, hvor stor en andel den offentlige sektor udgør af et lands økonomi. Baseret på de samlede offentlige udgifter som andel af BNP.

Reguleringer:

Erhvervsfrihed: Udtrykker, hvor hæmmende offentlig regulering er for at starte, drive og lukke en virksomhed i landet. Primært baseret på Verdensbankens Doing Business-opgørelser.

Arbejdsmarkedsfrihed: Udtrykker, hvor hæmmende offentlig regulering er for arbejdsmarkedet. F.eks. hvor meget staten blander sig i mindstelønninger eller hvor besværligt det er at hyre eller afskedige medarbejdere.

Monetær Frihed: Udtrykker, dels hvor stabile priserne i et land er (generel inflation), dels hvor meget staten forsøger at kontrollere priserne på enkelte varer.

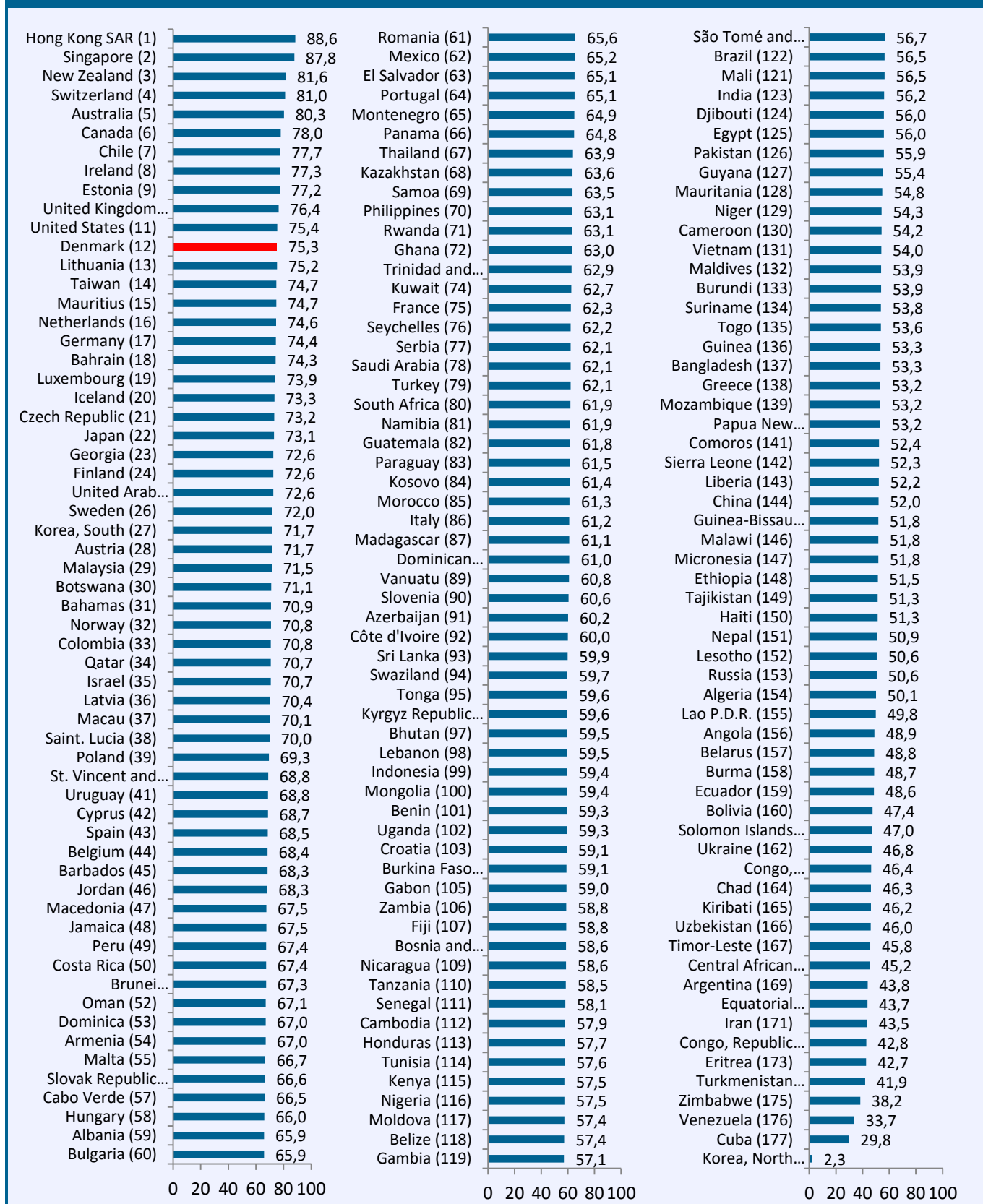
Åbne Markeder:

Handelsfrihed: Udtrykker, hvor meget staten begrænser handel med omverden, dels i form af told, dels ved andre handelshindringer.

Investeringsfrihed: Udtrykker, hvor meget staten begrænser mulighederne for frit at investere, både indenlands og internationalt.

Finansiell Frihed: Udtrykker, hvor meget staten regulerer den finansielle sektor i landet og f.eks. i hvor høj grad landets banker er ejet af staten.

Figur 5. Heritage Foundations 2016 Index of Economic Freedom, 178 lande

Kilde: Heritage Foundation